

Mijn dochter is verzekerd van een goede toekomst

Malika Bouloue

Zahra Naleia werd zevenenveertig jaar geleden geboren in Somalië. In 1991 kwam zij naar Nederland voor een studie vrouwenstudies aan het Institute of Social Studies in Den Haag. Zahra werd als meisje besneden, maar heeft haar vier dochters deze verminking bespaard. Als coördinator van de Federatie Somalische Associaties Nederland (FSAN) zet zij zich in voor de strijd tegen vrouwenbesnijdenis.

Voor Zahra Naleia was vrouwenbesnijdenis een vanzelfsprekendheid, tot aan haar studie aan de universiteit in Somalië. Als studente werd ze gevraagd om mee te doen aan een onderzoek over vrouwenbesnijdenis. De vragenlijst die ze daarvoor moest invullen ging over de eigen ervaringen van studenten met besnijdenis. “Over de vragenlijst werd lacherig gedaan”, vertelt Zahra. “Maar het was wel die vragenlijst die mij confronteerde met de gezondheidsproblemen waar wij besneden vrouwen mee kampen.” Zahra is tenslotte zelf het slachtoffer van deze traditie geworden. Als klein meisje wist ze niet beter dan dat het zo hoorde en voelde ze zich, net als andere meisjes, één met de groep nadat ze besneden was. In haar studententijd ging ze zich meer verdiepen in deze traditie en ontdekte dat het niets te maken heeft met de islam. Er zijn ook christenen die dit gebruik hanteren bij meisjes. Er zijn dus geen goede religieuze redenen om meisjes te besnijden. Zahra’s eigen ervaringen en de ervaringen van andere vrouwen hebben haar bewust gemaakt van het belang vrouwenbesnijdenis ter discussie te blijven stellen. Het onrecht dat haar en andere vrouwen is aangedaan, en nog dagelijks meisjes aangedaan wordt, maakt haar strijdvaardig om besnijdenis uit te bannen. Zahra was van plan om na haar stu-

die in Nederland terug te keren naar Somalië en zich voor haar land in te zetten. Haar voornemen liep stuk op de oorlog die in Somalië uitbrak. Mede door signalen van hulpverleners, die in hun dagelijkse praktijk te maken kregen met vrouwenbesnijdenis, pakte Zahra in Nederland de strijd tegen vrouwenbesnijdenis weer op, die ze in Somalië begonnen was. Inmiddels is ze een alleenstaande moeder van vier dochters en werkt ze als coördinator van de FSAN.

Voorlichting overtuigt

De algemene doelstelling van de FSAN is het bevorderen van de volle-

dige integratie en participatie van de Somalische gemeenschap binnen de Nederlandse samenleving. FSAN besteedt ook uitgebreid aandacht aan vrouwenbesnijdenis. Zahra coördineert, coacht en geeft voorlichtingen en trainingen op het gebied van meisjesbesnijdenis. “Voorlichting”, vertelt Zahra, “is het middel om door te dringen bij de Somalische gemeenschap om vrouwenbesnijdenis uit te bannen, want de onwetendheid is groot. En deze onwetendheid is de grote boosdoener die de Somalische gemeenschap drijft om hun dochters toch te laten besnijden. Ze doen het uit liefde; ze willen hun dochter verzekeren van een goede toekomst en daarin speelt maagdelijkheid een grote rol. Maagdelijkheid is gelijk aan een goede opvoeding, het is een waarborg voor de toekomst.” Een ander punt dat met die maagdelijkheid

Onder **vrouwenbesnijdenis** verstaat men alle ingrepen die leiden tot een gedeeltelijke of volledige verwijdering van de externe geslachtsorganen van de vrouw, of elke andere verminking van deze organen beoefend omwille van culturele of andere redenen en niet voor therapeutische doeleinden. Men spreekt over besnijdenis type een en twee, wanneer de clitoris afgesneden wordt en (een deel van) de schaamlippen. In tachtig procent van de gevallen gaat het om seksuele verminkingen. Men spreekt over infibulatieverminking, type drie, wanneer men na het afsnijden van de clitoris de kleine

schaamlippen en de grote samentnaait, waarbij er slechts een kleine opening gelaten wordt voor het doorlaten van de urine en het menstruatieleed.

Vrouwenbesnijdenis wordt in 28 Afrikaanse landen uitgevoerd. Maar ook in de gastlanden in het Westen: Europa, de Verenigde Staten, Canada, Australië en Nieuw-Zeeland. De ergste vorm, de infibulatie, wordt vooral beoefend in Oost-Afrika, Somalië, Djibouti, Soedan, Egypte, Ethiopië en Eritrea. Maar men kan deze ook in mindere mate terugvinden in bepaalde West-Afrikaanse landen, zoals Mali en Nigeria.

samenhang, is het feit dat seksualiteit van vrouwen niet mag bestaan. Maar dit taboe wordt tijdens de voorlichting niet expliciet aange-roerd.

Zahra probeert met deze voorlichtingen al jaren Somalische vrouwen en mannen in Nederland ervan te overtuigen dat vrouwenbesnijdenis een verwerpelijke traditie is, die de gezondheid van vrouwen schaadt. Het veroorzaakt bij vrouwen veel medische klachten, zoals urineweg-infecties, menstratiepijnen en seksuele problemen. Volwassen vrouwen weten echter niet beter dan dat al die klachten horen bij het vrouw zijn. De voorlichtingsbijeenkomsten zijn gemengd, want het onderwerp is van belang voor beide seksen. Mannen geven vaak in eerste instantie aan dat zij er niets mee te maken hebben, omdat het volgens hen een vrouwenzaak is. Maar na een voorlichtingsbijeenkomst, waarbij beelden worden getoond van besnijdenis geven ze toe dat het een onnodig gebruik is. Dankzij de huidige voorlichting zie je vooruitgang en zijn er steeds minder mensen voor de radicale vorm van vrouwenbesnijdenis.

Zahra realiseert zich dat nog lang niet iedereen met voorlichting is bereikt. Daarom probeert zij ook via de moskeeën imams in te schakelen, zodat zij tijdens het vrijdaggebed aandacht besteden aan het onderwerp. Maar er is zeker een verandering te zien: "Het is een hele vooruitgang vergeleken met een aantal jaren geleden. Mensen staan open voor discussie en noemen de dingen bij de naam. Het zijn aspecten die wijzen op een positieve ontwikkeling; men wil veranderen."

Zahra is van mening dat er meer rolmodellen moeten komen: ouders die er bewust voor gekozen hebben om hun dochters niet te besnijden, want de druk is groot om het toch te laten doen. Ook Zahra heeft daar mee te maken: "Ik heb mijn moeder met verschillende argumenten geprobeerd duidelijk te maken dat ik geen voorstander ben van het besnijden

van mijn dochters. Maar ondanks mijn stellige mening, blijft het haar wens dat haar kleindochters besneden worden."

Wetgeving

Maar Zahra is zich ook bewust van wat er achter de schermen gebeurt. Daarom is ze blij dat zij in de rug gesteund wordt door de wetgeving in Nederland: sinds 1993 zijn alle vormen van vrouwenbesnijdenis verboden. Toch zijn er nog te veel voorstanders en wat Zahra betreft moet er tegen hen hard opgetreden worden. "Wanneer mensen uitgelegd krijgen hoe slecht besnijdenis is voor je gezondheid, wat je als ouder je dochter aandoet en dat het strafbaar is, en ouders maken dan nog de keuze om hun dochters te besnijden, dan moeten ze vervolgd worden." De voorstellen van de politiek om meisjes uit risicogroepen jaarlijks te controleren vinden bij Zahra geen goedkeuring. "Als deze meisjes aan een vernederend onderzoek worden onderworpen, dan komt hun lichamelijke integriteit in het geding. Besnijdenis is een traumatische erva-

ring en wanneer meisjes gecontroleerd worden, zullen zij keer op keer met dit trauma geconfronteerd worden. Mensen zijn geen voorstander van controles; ze zullen zich gaan verzetten en het zal geheel een averechts effect hebben op ons werk." Zahra is zich ervan bewust dat de strijd tegen besnijdenis geen gemakkelijke opgave is. "Een structurele aanpak is noodzakelijk, maar door afhankelijkheid van subsidies is de continuïteit van ons werk niet gewaarborgd. We willen ons werk natuurlijk voortzetten, maar het steeds weer opnieuw zoeken naar subsidiemogelijkheden maakt dat moeilijk. En ook de mentale steun van mensen om je heen die hetzelfde willen is onontbeerlijk." Maar ze blijft vol goede moed: "Ik hoop dat deze strijd onze kinderen zal doen inzien dat meisjes ook zonder besnijdenis van een goede toekomst verzekerd zullen zijn." ■

Malika Bouloué werkt als trainer en adviseur bij Enzovoort.